

Nederskov, matr. nr. 2d, Vråvej 24, Pederstrup sogn

De først kendte ejere af ejendommen Fælleskov var husmand Niels Pedersen og hans hustru Ane Magdalene Jensdatter. Fællesskov var en parcel beliggende nord for Sødal skov og vest for Rødsø.

Med skøde tinglæst den 11.5.1845 overtog Niels Pedersen og Ane Magdalene ejendommen, som var købt af proprietær J.J.Bjerregaard på Sødal med købekontrakt 2.2.1845. Ejendommen fik matr. nr. 1ab, Sødal Hgd., Rødding sogn. Dette matrikelnummer fortæller, at der er tale om den første udstykning fra Sødals markjorder efter 1844. Niels Pedersen havde haft ejendommen i forpagtning siden 1839. Det er uklart, hvornår der kom bygninger på ejendommen.

Med skøde tinglæst den 24.4.1856 blev ejendommen solgt videre til sønnen Jens Nielsen og hans hustru Johanne Marie Jensen, som havde 2 sønner. Jens Nielsen døde den 3.4.1878. Enken Johanne Marie Jensen solgte med skøde tinglyst den 17.12.1889 Fællesskov til den ældste af sønnerne, Niels Christian Nielsen og hans hustru Søren sine Andersen.

Den yngste af sønnerne, murer Jens Christian Nielsen, født den 17.3.1865, bedre kendt som Peiter, købte i 1905 en parcel af Niels Christian Nielsen Kallestrup, Vrå, Pederstrup sogn.

Navnet „Peiter” stammer fra en af Jens Christian Nielsens forgængere, der var en af general Stenbocks soldater, Peiter, der blev fanget af danske tropper i Holsten i 1710. Han fik lov til at bosætte sig i Vammen, og siden har navnet været brugt af hans efterkommere. Og i denne beskrivelse af Nederskov vil navnet Peiter blive anvendt.

Parcellen var på dette tidspunkt et hedeareal, omfattende følgende matrikel numre og arealer:

Matr. nr. 2d, Vrå by Pederstrup sogn	20,1520 ha.
Matr. nr. 6d, Vrå by, Pederstrup sogn	0,1749 ha.
Matr. nr. 3g, Pederstrup by og sogn	0,3447 ha.
I alt	20,6716 ha.

Arealet var skyldsat til 4 skæpper, 2 fjerding kar og 5 album.

Parcellen, som blev solgt fra matr. nr. 2a, Vrå by, Pederstrup sogn, ligger øst for matr. nr. 6a, Vrå by, Pederstrup sogn og ned mod engene vest for Rødsø, og det udgør stort set hele markarealet, som tilhører Vråvej 24.

De ejendomme, der har kærlodder neden for matr. nr. 2d, har vejret fra Vråvej og ned til kærlodderne. Vedligeholdelsespligten for vejen har de, der har vejret.

Prisen for denne handel blev aftalt til 6.720 kr., heraf 1.720 kr. for løsøre. Og det er jo lidt interessant, hvad løsøre der kan være i forbindelse med en jordhandel til en ny ejendom. Men som det fremgår af købekontrakten, der ligger til grund for skødet, søgte Peiter i forbindelse med jordhandelen også at få dækket nogle af behovene for besætning og inventar. Købekontrakten indeholder nemlig følgende:

„Den 11. juni 1905 leverer sælgeren en brun 11 års hoppe og en rød 1½ års plag, en sortbroget ko 11 år, en hvid 3 års ko. Den nævnte besætning står for køberens regning og risiko i enhver henseende fra den dag, de bliver forsikret, hvilket skal ske snarest på sælgerens foranledning. Endvidere leverer sælgeren køberen til nævnte ?? 2 svin til 100 pund stykket, et sæt arbejdsseletøj til hestene, 1 arbejdsvogn, 1 sletharve samt flere småavlsredskaber efter en nærmere fortegnelse hvilken sidstnævnte besætning og ??? dele står for sælgerens risiko indtil afleveringen.

Køberen får endvidere et kampestens tørvehus, der står ved sælgerens gård. Sælgeren er pligtig til, når køberen forlanger det, at køre det materiale, som huset består af, til det sted på parcellen, som køberen anviser, hvilket også skal være tilfældet med det materiale, som køberen skal bruge til et hus på 40 alens længde og 12 alens bredde.” (1 alen = 62,77 cm.)

Kampestenene blev i øvrigt brugt på nordsiden af stalden på „Nederskov.

(De i teksten anførte spørgsmålstegn er erstatning for ord, der må betegnes som ulæselige.)

Købekontrakten blev underskrevet den 10.11.1904 og skødet blev tinglæst den 5.9.1905.

Med dette jordkøb på en bakkeskråning ned mod Rødsø og med udsigt til både Sødal skov, Vammen siden af Rødsø og over engene i Skals å dalen fik Peiter sin nye ejendom placeret på et af de skønneste og mest storslåede steder i det danske rige.

Hvornår Peiter blev forlovet, eller hvordan han fandt frem til Ane Marie Mogensen, vides ikke, men hun tjente på Gryshøjgård i Vrå hos Niels Møller fra november 1901 til november 1904, så der var ikke langt imellem dem, og han blev i hvert fald gift med hende i Pederstrup kirke, medens jordhandelen stod på.

Men inden Peiter i 40 års alderen nåede frem til jordkøb og giftermål fik han tid til at deltage i sognets gilder og selskabelighed. Det har han selv dokumenteret med regnskaber over, hvad han brugte penge til på dette område fra 1890 til 1905.

Som eksempel på hans deltagelse i gilder og selskabelighed i eksempelvis 1891 indeholder hans regnskab følgende poster:

4 Legestuer	3,15 kr.
1 flaske vin og fortæring	1,20 kr.
Bal	1,00 kr.
Skovfest	0,20 kr.
Toftemarked, Viborg	1,02 kr.
Tombola	0,63 kr.
Stoftønde	1,10 kr.
Musik	0,71 kr.
Aftenskole	2,12 kr.
I alt	11,38 kr.

Målt med nutidens forhold er det ikke et stort forbrug, men det skal da også måles med datidens forhold og kroneværdier. Når man sammenligner det med, hvad den gamle husmand fra St. Restrup

ved Ålborg, Marinus Langeland, skriver i sin erindringsbog „Ad sandede veje”, repræsenterer de 11-12 kr. alligevel en del festlighed. Marinus Langeland skriver nemlig, at arbejdslønnen for en daglejer på landet i sidste halvdel af 1800 tallet var 33 øre om dagen om vinteren og 1 kr. om dagen om sommeren. Og det var 12 timers dage.

„Stoftønde” eller „stibtønde” var på Randersegnen og i det sydlige Himmerland betegnelsen for et høstgilde eller ølgilde, der blev holdt, når høsten var vel i hus i september- oktober.

1. Jens Christian Nielsen (Peiter).

Født: 15.3.1865

Død: 15.4.1951

30.5.1905.

Pederstrup

Ane Marie Mogensen.

Født: 16.5.1879

Død: 18.3.1920

Søn af husmand Jens Nielsen og
Johanne Johanne Jensen, Fællesskov,
Vråvej 16, Sødal mark, Rødding sogn.
Han døde af alderdom.

Datter af husmand og vejmand
Gregers Mogensen og Maren
Christensen, Løvelbrovej 9,
Pederstrup.

Hun døde af den spanske syge.
Det var en ondartet influenza,
der kom til Europa i 1918, og
den spanske konge var det
første dødsfald i Europa.
Deraf navnet.

Peiter og Ane Marie Mogensen fik børnene:

16.1.1908: Jensine Margrethe Nielsen

Hun blev gift den 20.10.1938 med Niels Christensen (Nørris),
Født den 6.1.1901 som søn af Peder Christensen, Troelstrup
mark og Nikoline Nielsen, Åstrup, Vester Tostrup sogn.

Niels Christensen er ikke døbt med navnet Nørris og det blev
heller ikke brugt ved hans konfirmation. Derfor er det her sat i
parentes.

5.11.1909: Johanne Marie Nielsen

Hun blev uddannet lærer og blev gift i Roum kirke den 18.4.
1943 med reservepostbud Mogens Kristian Mogensen,
født den 10.9.1904 som søn af hmd. Thøger Mogensen og
Kristine Jensen Andersen, Halesøvej 12, Roum Nørrehede.
Johanne Marie Nielsen kom som ung lærer til Kollerup skole,
der ligger i Han herred mellem Thy og Vendsyssel og der var
hun i 26 år til skolen blev lukket og både elever og lærer overflyt-
tet til Fjerritslev skole. Der var hun indtil hun blev pensioneret.
De boede på Fasanvej 3 i Fjerritslev i selvbygget hus. Mogens
døde den 11.1.1987 og Johanne døde den 25.4.1999, og de er
begge begravet i Fjerritslev.

Johanne Marie og Mogens Kristian Mogensen fik børnene:

30.10.1944: Jens Christian Mogensen. Døde 2018.
 30.1.1947: Anne Marie Mogensen. Døde 2016.
 29.2.1948: Kristine Mogensen.
 3.3.1950: Tvillingerne Aase og Inga. Sidstnævnte døde i 2015.

4.8.1912: Karen Nielsen. Hjemmedøbt af lærer Christen Dalum, Pederstrup, og døde den 8.8.1918, 4 dage gammel..

20.8.1917: Jens Nederskov Nielsen.
 Han blev den 23.7.1948 gift med Karen Margrethe Andersen, født den 4.6.1929 som datter af Mads Andersen og Ane Elisabeth Madsen, Bauehøjgård, Løvel Søndermark, Gl. Røddingvej 13. De havde en ejendom i Navntoft lidt nord for Viborg på Løgstørvej 22, 8800 Viborg.
 Jens Nederskov Nielsen døde den 25.1.1994 og Karen Margrethe døde den 3.1.2015. De er begravet på Løvel Kirkegård.

De har fået børnene:

12.9.1948: Bent Kristian Nederskov Nielsen
 7.11.1950: Lisbeth Solveig Nederskov Nielsen
 24.2.1958: Henning Nederskov Nielsen

Under den 2. verdenskrig var der to modstandsgrupper i Løvel. Den ene havde tilknytning til Skals området. Den anden havde tilknytning til området nord og øst for Løvel og hørte under byledelsen i Hobro. I denne gruppe blev Arne Verner Pedersen, Løvel, gruppefører og blandt de øvrige medlemmer var Henry Kallestrup, Vrå, Sigurd Verner Pedersen, Løvel, Eivind Sørensen, Løvel samt Jens Nederskov Nielsen, Vrå. Det vides ikke, hvornår denne gruppe kom i gang med modstandsarbejdet, men det har formentlig været i slutningen af 1944. Gruppens opgave var at samle våben m.m. op, som englænderne fløj ind over landet og droppede med faldskærm. Når kodeordet „Cecilia” om aftenen blev nævnt i den engelske radio, skulle denne Løvelgruppe være klar til om natten at modtage det nedkastede på den aftalte plads ved Hærup sø, få det samlet op og fjernet hurtigst muligt til aftalte opbevaringssteder. En enkelt gang var de lige ved at blive snuppet af besættelsestropper, men efter lidt skudveksling slap de fri i nattemørket.

Årene efter sin hustrus død var ualmindelig hårde for Peiter. Der var 3 børn i alderen 2,5 – 12 år og en landbrugsbedrift, der krævede hele hans opmærksomhed døgnet rundt så at sige. Han forsøgte flere gange at søge efter en husbestyrerinde, men der kom ingen ansøgere. „Jeg kunne have solgt, ja, men det kunne jeg ikke få mig selv til, og heller ikke til at sætte mine børn i pleje. Det skal gå, sagde jeg til mig selv”. Og det lykkedes for ham.

Med årene udviklede Peiter sig til at blive en af Viborg egnens mest særprægede personer. Han var skattet som lokalhistoriker, og hans liv var præget af ordentlighed i alle forhold. Derfor vandt han folks tillid. I tre perioder valgtes han som medlem af sognerådet, og man havde respekt for hans synspunkter. Men i forhold til den moderne udvikling var han tilbageholdende. Bl.a. kørte han med studieforspand til han afstod ejendommen til datteren og svigersønnen. Hvis han skulle til Viborg gik han. Han hverken cyklede eller havde bil. De to heste, han fik med, da han købte jorden, var

både de første og de sidste han havde. Hans tilbageholdenhed og nøjsomhed var gældende i alle livets forhold.

Personen Peiter og hans tilværelse er beskrevet mere detaljeret i Jørgen Dalagers artikel i „Tjele på langs” i 2008, (er også på denne hjemmeside) i en artikel i Viborg Stifts Folkeblad i 1950, som kan findes ved at søge på „Den gamle Peiter ved Rødsø”, samt i lærer O. Jakobsens artikel i Viborg Stifts Folkeblad fra 1962.

I 1938 fandt Peiter, at han som 73 årig burde afhænde ejendommen til næste generation. Ejendommen, som omfattede de samme matrikelnumre og de samme 36 tdr. land som da Peiter overtog ejendommen i 1905, blev solgt for 20.000 kr. til datteren Jensine Margrethe Nielsen. Skødet indeholdt en aftægtsforpligtelse overfor Peiter. Overtagelsen skete den 1.11.1938, og skødet blev tinglyst den 8.10.1938.

Ifølge skødet blev overdragelsen af Nederskov finansieret på følgende måde:

Pantebrev til Jens Nederskov Nielsen	7.000 kr.
Kapitaliseret aftægt	8.000 kr.
Kontant	5.000 kr.
I alt	20.000 kr.

Når Margrethes søster Johanne Marie ikke fik et pantebrev ligesom broderen Jens Nederskov Nielsen, var årsagen formentlig, at Peiter havde finansieret Johanne Maries læreruddannelse.

I Peiters aftægtsvilkår er der ifølge skødet følgende hovedpunkter:

1. Der skulle indrettes et værelse med kakkellovn på mindst 5 x 6 alen som skal være Peiters lejlighed.
2. Fuld kost ved familiens bord.
3. Køber skulle yde vask, rengøring og renlighed.
4. Køber skulle svare lys og brændsel og hun skal besørge fyringen.
5. Sælger har ret til for sin livstid at bruge haven på Ellerøds bakke og det øverste af Vældet som sin private have.
6. Køber skal bekoste sælgerens sømmelige begravelse efter egnens skik.

Ellerøds bakke er et højdepunkt syd for ejendommen.

Peiter døde den 15.4.1951 og er begravet på Pederstrup kirkegård ligesom hans hustru.

2. Niels Kristensen (Nørris).

Født: 6.1.1901.

Død: 28.1.1995.

Søn af Peder Kristensen og
Nicoline Nielsen, Troelstrup.

Mark, V. Tostrup sogn

20.10.1938.

Pederstrup kirke.

Jensine Margrethe Nielsen.

Født: 16.1.1908.

Død: 1.2.1999.

Datter af Jens Christian Nielsen
(Peiter) og Ane Mogensen, Vrå.

Niels Kristensen hed i daglig tale i Vrå og omegn Niels Nørris. Men han er ikke døbt med dette navn, og det var hans far, som også brugte dette tilnavn, heller ikke. Det vides ikke, hvor dette

„Nørris” stammer fra. I Vrå udtaltes det „Narris”. Hans far var i øvrigt født i Stenild sogn, og både Stenild sogn og V. Tostrup sogn er checked for stednavne, men navnet Nørris er ikke fundet.

Niels Kristensen og Margrethe fik ingen børn.

Med skøde tinglyst den 24.10.1942 købte Niels Christensen matr. nr. 9b, Vrå by, af fra Kathrine Pedersen, Iversvej, Rødding. Prisen var 6.000 kr.. Og med skøde tinglyst den 24.2.1958 købte han matr. nr. 9a, Vrå By, af Albert Thusen, Iversvej, Rødding, for 2.000 kr.. Der var i begge tilfælde tale om kirkeeng, hvoraf der skulle betales tiende til lys i Pederstrup kirke.

Matrikel nr. 3l, Pederstrup by, med de 72 kvadratmeter er også indkøbt af Niels Kristensen og Margrethe. Det vides ikke, hvem Niels Kristensen købte disse 72 m² af.

Ifølge matrikelinfo er der i 2020 følgende arealer til ejendommen:

Matrikel nr.	Areal, ha
2d, Vråby, Pederstrup (Heraf fredsskov	20,1520 ha 0,9000 ha)
6d, Vrå by, Pederstrup	0.1749 ha
9a, Vrå by, Pederstrup	0,8167 ha
9b, Vrå by, Pederstrup	1,6550 ha
3g, Pederstrup by, Pederstrup	0,3447 ha
3l, Pederstrup by, Pederstrup	0,0072 ha
I alt	23,1505 ha

Stalden blev udbygget i 1955, og der blev bygget lade og maskinhus samme år. Normal besætning var 23-25 kreaturer, svin og fjerkræ og et par heste, der senere blev ombyttet med en traktor.

I marts 1970 solgte de ejendommen til Jørgen Dalager og Aase Mærsk Berthelsen og flyttede til Møllevej 4 i Løvel. I 1994 solgte de huset og flyttede til Pensionistgården i Vammen, hvor de tilbragte resten af deres pensionisttilværelse. De ligger på Pederstrup kirkegård.

Prisen for Nederskov i 1970 blev aftalt til 208.000 kr., og skødet blev tinglæst den 28.3.1970.

3. Jørgen Dalager

Født: 22.1.1944
Søn af Olga og Christian
Dalager, Herning

1.8.1970

Lemvig valg-
menigheds kirke

Aase Mærsk Berthelsen

Født: 14.10.1942
Datter af kriminalassistent Jørgen
Berthelsen og Anna Elisabeth
Gad Mærsk, Lemvig.

De har fået børnene:

25.5.1972: Lotte Dalager
20.9.1973: Christian Dalager

Jørgen Dalager var, da de købte Nederskov, lærer på Overlund skole og blev i 1981 skoleinspektør i Rødding og Aase Dalager har været lærer på Overlund skole.

Jorden er forpagtet af naboen, Aksel Gaardsted Christiansen.

Jørgen Dalager er formand for menighedsrådet i Pederstrup sogn, hvilket Aase Dalager også var i perioden 1994-2000. Og så er han meget interesseret i sognets historie. Han er således medlem af bestyrelsen for Tjeleegnens lokalhistoriske forening og redaktør af deres blad Tjele på tværs. Han har endvidere etableret en hjemmeside for Pederstrup sogn, der indeholder en mængde oplysninger om Pederstrup sogns historie, dens ejendomme og personer. Den findes på www.pederstruphistorie.dk. På det historiske område er der i Pederstrup sogn således kommet en værdig afløser for Peiter.

Kilder:

Danske gårde i tekst og billeder, bind 3.
Folketælling 1940. Fjerritslev – Kollerup, Thisted amt.
Skannede tingbøger 1927-2000.
Skøder og panteprotokoller 1740-1927.
Viborg Stifts Folkeblad 1950: Den gamle Peiter ved Rødsø.
Dalager, Jørgen: En bonde ved Rødsø i Vrå. Tjele på langs 2008.
Jacobsen, O. 1962: Pederstrup sogn, en storslået natur.
Langeland, Marinus: Ad sandede veje. 1948.
Mogensen, Erling: Et bidrag til historien om Gregers Mogensen.
Sørensen, Ejvind: Erindringer fra modstandskampen i Løvel og omegn. Tjele på langs 1997.
Kirkebøger.
Matrikelinfo.
Dalager, Jørgen
Mogensen, Kristine.
Nederskov Nielsen, Henning
Olesen, Bernt.

Marts 2020. Leo Yding Sørensen

